

Kuusinen, Kalle (1889 - 1980)

Kuusinen Oy:n toimitusjohtaja, lahjoittaja, kauppaneuvos

Uuden Suomen kuva-arkisto.

Kalle Kuusinen oli yksi itsenäisyyden alkupuolen keskeisiä hahmoja pääkaupungin liike-elämässä. Hänen perustamansa samanniminen vaatetusliike loi uutta vaatetuskulttuuria ja menestyi runsaan mainonnan sekä palvelun ansiosta. Kuusinen oli avokätinen mutta vaatimaton kulttuurin ja tieteen tukija; hän oli monessa mukana mutta aina taustalla, parrasvaloissa hän ei viihtynyt.

Jo kymmenvuotiaana Kalle Kuusinen kauppasi Sortavalan torilla kastematoja ja nekkuja. Aloitekykyä oli ehkä hieman liikaakin, sillä oppikoulua oli vaihdettava kesken kaiken Sortavalasta Joensuuhun. Kun koulussa piti kirjoittaa aine aiheesta miksi aion isona, Kalle kertoi ryhtyvänsä kauppiaksi. Ammatinvalinta oli tarkan pohdiskelun tulos, ja Kalle muotoili sen seuraavasti: "Se on raskas ja vaivalloinen ura, jossa on aina vaara tarjolla. Hyvin jännittävää on silloin, kun ei ole omia pääomia. Silloin täytyy turvautua vekseleihin, joiden maksamiseen täytyy rahat saada myymällä nopeasti tavarat varastosta."

Kalle Kuusinen sairastui 18-vuotiaana keuhkotuberkuloosiin. Takaharjun parantolassa hän sai käsiinsä Jules Payotin kirjan *Tahdon kasvattaminen*, minkä luettuaan hän päätti parantua. Hän paranikin, suoritti parantolasta päästyään kauppakoulun ja teki sen jälkeen vuoden kestävän matkan Saksaan opetellakseen liiketapoja ja tavarantuntemusta. Seuraavat vuodet hän vietti osaksi parantolassa, osaksi työssä isänsä liikkeessä.

Isältään saamansa lainan turvin Kuusinen avasi Vaatetuskauppa Kalle Kuusinen -nimisen liikkeen Käkisalmissa 1915. Sijainti ei herättänyt tulevaisuuden toiveita: kauppa jakoi huoneen ruumisarkkuliikkeen kanssa. Erään vanhahkon naisen kerrotaan tulleen ilmoituksen perusteella ostamaan päällystakkia itselleen mutta hämmästyneen ovella: "Herrajee! Täällähän myydäänkin puupaltoita." Legendaan kuuluu tietysti sekin, että Kuusisen väitetään viettäneen ensimmäiset yönsä ruumisarkussa maaten.

Ihmetystä herättäneet kauppatavat, runsas mainonta ja asiakaskunnan neuvonta tuottivat tulosta: liike menestyi. Kuusinen pääsi suurempaan huoneistoon ja aloitti vaatteiden valmistuksen. Hän muutti 1918 Käkisalimesta Helsinkiin ja osti heti pääkaupunkiin tultuaan vaatetusliikkeen välittäjänään Suomen

ensimmäinen naisasianajaja (->) Agnes Lundell. Osakeyhtiöksi muuttunut Kuusisen liike erikoistui räättäileille myytäviin miesten pukukankaisiin mottonaan "Meidän varastomme on teidän varastonne".

Mainostaminen ja asiakkaiden neuvonta jatkui entiseen tapaan, eli Kuusinen kertoi tuotteistaan ja niiden käytöstä julkaisemissaan lehdissä. Kuusisen järjestämistä vaatturipäivistä syntyi 1928 Vaatturien Ammattikoulu. Liike järjesti myös leikkuukursseja ja alkoi jakaa vaattureille matka-apurahoja. Kauppaan perustettu asusteosasto oli jo sananakin aivan uusi. Kalle Kuusinen muokkasikin osaltaan uudentyyppistä miehen habitusta ja yli maan ulottuvaa yhtenäistä pukeutumis- ja tapakulttuuria. Ulkomaanmatkoilta tuotiin tuliaisiksi mannermaisia uutuuksia ja vanhaa eurooppalaista traditiota. Kulutus kasvoi ja tavara kiersi nopeasti.

Kuusisen mielestä omaisuuden hankkiminen ei ollut niinkään tärkeitä kuin sen käyttäminen oikealla tavalla. Kauppaneuvoksen arvolla 1936 palkittu Kuusinen tukikin varoillaan hyvinä pitämiään hankkeita. Hän teki tarkkaan harkitut lahjoituksensa mieluiten nimettömänä ja veti samalla monia liikekumppaneitaan mukaan tukemiinsa hankkeisiin. 1920-luvulta lähtien Kuusinen avusti Suomalaisuuden Liittoa, ja 1937 hänet valittiin Suomen Kulttuurirahaston kannatusyhdistyksen johtokunnan jäseneksi. Kun Kulttuurirahasto perustettiin kaksi vuotta myöhemmin, Kuusisesta tuli sen hallintoneuvoston puheenjohtaja. Hän oli yksi rahaston merkittävimmistä tukijoista, mutta hän ei koskaan perustanut omaa nimikkorahastoa. Sen sijaan hänelle oli tyypillistä perustaa Kulttuurirahaston yhteyteen Hugo Ranisen rahasto arvostamansa liiketaloustieteen professorin kunniaksi.

Myös 1919 perustettu Liikesivistysrahasto oli yksi Kuusisen toiminnan areenoista. Rahaston periaatteena oli alusta lähtien yksilöiden tukeminen, ja myös Kuusinen luotti yksilöön, ei järjestelmään. Hänen kantansa oli, että jokaisen on saatava yrittää eikä mitään ryhmää pitänyt tukea yksipuolisesti. Sinisilmäinen anteliaisuus vain pettää autettavaa, oli Kuusisen mielipide.

Kalle Kuusinen johti Kuusinen Oy:tä vuoteen 1940, ja hänen poikansa Reijo Kuusinen nousi yhtiön toimitusjohtajaksi 1960.

Kalle Juho Petter Kuusinen S 25.11.1889 Sortavala, K 22.11.1980 Espoo. V räättälimestari, kauppias, elokuvateatterinpitäjä Juho Kuusinen (aiemmin Gröhn) ja ompelijatar Anna Kristina Kotilainen. P 1919 - Aino Esteri Lindroos S 1896, K 1958, PV preparaattori Karl Leonard Lindroos ja Susanna Serafina Glansberg. Lapset: Oili S, K 1920; Risto S 1922, K 1941; Reijo S 1924, kauppaneuvos, Kuusinen Oy:n toimitusjohtaja.

URA. Keskkoulu; kauppaopisto; jatko-opintoja ulkomailla.

Liikkeenharjoittaja Käkisalmessa 1915 - 1918, Helsingissä 1918 -; Kuusinen Oy:n toimitusjohtaja 1918 - 1940, johtokunnan puheenjohtaja 1940 - 1960.

Lukuisia luottamustehtäviä liike-elämässä. Bulgarian pääkonsuli 1937 - 1943.

Kunnianosoitukset: Suomen Leijonan K 1; Suomen Valkoisen Ruusun K; Bulgarian P. AleksR K; Vaatturiliikkeenharjoittajain kultainen ansiomerkki 1945; Kauppaneuvoksen arvo 1936; kauppatieteiden kunniahtori 1971. Kunniajäsenyydet: Helsingin Vaatturikerho; Ekonomiyhdistys 1944; Kauppakorkeakoulun ylioppilaskunta 1945; Liikesivistysrahasto 1945, kunniapuheenjohtaja 1970;

Viherlaakson Yhteiskoulun kannatusyhdistys 1946; Suomen Kulttuurirahaston kannatusyhdistys 1959; Helsingin kauppakorkeakoulu 1961; Bulgarianlais-suomalaisen yhdistyksen kunniapuheenjohtaja.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS. Kauppaneuvos Kalle Kuusisen haastattelu. Alli Hyttin haastattelu. Yliasiamies Matti Ilmasen haastattelu. Professori Erkki Salosen haastattelu, Suomen Kulttuurirahaston arkisto.

A. A. Himberg, Höyrylaivalla maapallon ympäri. 1935; Kalle Juho Petter Kuusinen // *Ekonomiuutiset* 1/1981; Kangas-Kalle // *Uuden Suomen Viikkolehti* 22.11.1953; *E. Kuujo, J. Tiainen, E. Karttunen*, Sortavalan kaupungin historia. 1970; Muuttuva yritys ympäristö tutkimuksen kohteena : Liikesivistysrahasto 70 vuotta. 1990; *M. Pohls*, Suomen Kulttuurirahaston historia. 1989; *J. Sarkanen*, Käkisälmen kaupungin ja maalaiskunnan historia III : 1870 - 1937. 1958; *M. Viherjuuri*, Kuusinen Oy 1915 - 1945. 1945.

JULKISET MUOTOKUVAT JA MUISTOMERKIT. Muotokuva: *T. von Boehm*. Savonlinnan taidemuseo.

Maritta Pohls

Julkaistu 18.7.2000.